

Učební osnovy

**hry na smyčcové nástroje pro II. stupeň studia na
lidových školách umění**

Hudební obor

Schváleno výnosem ministerstva školství České socialistické republiky
pod č. j. 14 466/85-35 ze dne 15. dubna 1985 jako učební osnovy
pro II. stupeň studia na LŠU s účinností od 1. září 1985 pro výuku
hry na kontrabas a od 1. září 1988 pro výuku hry na housle,
violu a violoncello

STÁTNÍ PEDAGOGICKÉ NAKLADATELSTVÍ, n. p., PRAHA
1986

11 520

Učební osnovy hry na smyčcové nástroje pro II. stupeň na LŠU

Učební osnovy hry na smyčcové nástroje pro II. stupeň v zásadě navazují na učební látku I. stupně základního studia s přihlédnutím k tomu, že zde mohou studovat i nadaní zájemci, kteří neprošli soustavným základním studiem I. stupně na LŠU, pokud při přijímací zkoušce prokáží, že splňují požadavky tohoto studia. Protože se předpokládá, že žáci nebudou stejně technicky vyspělí a budou mít i značně rozdílné možnosti pro domácí přípravu, jsou výchovně vzdělávací cíle, společné pro hru na všechny smyčcové nástroje i studijní úkoly a hudební materiál pro hru na housle, violu, violoncello a kontrabas stanoveny souhrnně pro jednotlivá studijní zaměření žáků. S výjimkou studijních zaměření, uvedených v učebních plánech č. 13 a 14 - hra na housle a učebním plánu č. 14 - hra na violu, není učební látka rozdělena do jednotlivých ročníků. Učitel vypracuje proto v souladu s konkrétním studijním zaměřením individuální studijní plány žáků s přihlédnutím k jejich technické i hudební vyspělosti, dalším předpokladům i časovým možnostem.

Studijní zaměření žáků: komorní nebo souborová hra nebo hra v orchestru - pro žáky od 14 let a dospělé, klavír, varhany¹⁾, harfa¹⁾, housle, viola, violoncello, kontrabas, akordeon, cimbál, dechové nástroje, bicí nástroje²⁾.
Hlavním předmětem je hra na některý z uvedených nástrojů.

Délka studia: 4 roky

Učební plán č. 10

Poř. čís.	P ř e d m ě t	Ročník			
		1.	2.	3.	4.
1.	Hra na nástroj s možností hry na příbuzné nástroje a nástroje elektrofonické podle studijního zaměření, průprava k souhře, improvizace a hra z listu 3) 5)	1	1	1	1
2.	Čtyřruční hra /klavír/, doprovod vokální a instrumentální /všechny nástroje/ komorní hra nebo souborová hra nebo hra v orchestru ⁴⁾	2	2	2	2
3.	Nauka o hudbě nebo úvod do skladebných nauk	1,5	1,5	1,5	1,5
	Celkový počet vyuč. hodin týdně	4,5	4,5	4,5	4,5

- 3) Označené předměty musejí být vyznačeny v individuálním studijním plánu žáka.
- 4) Při výuce hry na varhany a harfu se předmětu vyučuje až od 2. ročníku.
- 5) Pro nácvik skladeb s náročným klavírním doprovodem, který nelze svěřit žákům, přidělí ředitel školy korepetici v rozsahu jedné vyučovací hodiny týdně na jednu třídu.

Výchovně vzdělávací cíl

Cílem studia se zaměřením na komorní a souborovou hru je připravit samostatného, dobrého a pohotového amatéra, který bude vybaven takovými hudebními a technickými dovednostmi, aby byl schopen stylové interpretace přiměřeně náročných skladeb sólových, komorních i ansámblových.

Vzhledem k nutnosti soustavné praktické přípravy žáka pro tyto náročnější úkoly, zahrnuje učební plán vedle hlavního předmětu - hry na nástroje - i povinnou komorní, souborovou nebo

nebo orchestrální hru a podle podmínek školy, zájmu a schopností žáka též předmět nauka o hudbě nebo úvod do skladebných nauk. Individuální vyučování hlavnímu předmětu tu slouží k upevnování, prohlubování a rozvíjení technických i výrazových dovedností žáka, k rozšiřování repertoáru na úrovni jeho technické a hudební vyspělosti a k poznávání literatury zvoleného nástroje. Cílem studia hry na nástroj je: zvyšovat všestrannou technickou úroveň žáků zvláště rozvíjet výrazové složky hry, muzikálnost i osobitost projevu; naučit žáky samostatnému účelnému studiu; připravit absolventy na takový stupeň technické a hudební vyspělosti, aby byli schopni uplatnit se v amatérských orchestrech, komorních souborech, případně vystoupit sólově nebo se jinak aktivně účastnit kulturního života naší společnosti.

II. stupněm se zpravidla uzavírá hudební vzdělání žáka na LŠU. Proto je třeba upevnit dosavadní získané dovednosti a návyky, které žák potřebuje k udržení potřebné zručnosti a tónové kultury, k zvládnutí probíraných skladeb. Stále je třeba věnovat pozornost intonační jistotě a přesnosti ve hře v polohách a dodržování hlavních zásad při interpretaci skladeb různých žánrů a stylů.

Zejména je důležité věnovat mimořádnou pozornost samostatné domácí práci žáka tak, aby si osvojil správné zásady pro celý život. Proto je nutné učební látku se žáky při vyučování vždy podrobně probrat a vysvětlit a seznámit je se způsobem nácvičky různých prvků instrumentální hry a jejich použitím při studiu etud, přednesových skladeb i náročnějších komorních a orchestrálních partů. Soustavně a cílevědomě je nutné pěstovat hru z listu. Hře z listu předchází vizuální příprava: zařazení autora a skladby do slohového období, zjištění tóniny, metra, tempa, formální struktury, harmonické sazby i celkového charakteru skladby. Při praktickém průběhu hraje žák bez přerušení a snaží se číst o jeden takt dopředu. Je třeba vysvětlit často užívaná opakovací znaménka /Da capo al Fine, prima Volta, Alternativo I., Tacet apod. /.

V průběhu studia by měl být žák seznámen s nejzákladnějším repertoárem amatérských orchestrů. Nejde o přehrávání celých partů, ale o jejich typické znaky. /Concerta grossa A. Corelliho, A. Vivaldiho, G. F. Händla, Braniborské koncerty a orchestrální svity J. S. Bacha, výběr symfonií J. Haydna, W. A. Mozarta a starých českých mistrů, zpěvné linky /tutti sóla/ v tvorbě B. Smetary, A. Dvořáka, J. Suka apod. Ze světové tvorby často uváděnou Serená-

du P. I. Čajkovského a Simple Symphony B. Brittena, popř. obdobné skladby z repertoáru školního nebo místního orchestru/. Studium orchestrálních partů je nedílnou součástí individuálního plánu žáka. Je cenným doplňkem ke studiu etud, které může v některých případech účinně nahradit. S vyspělejšími žáky je vhodné nastudovat i orchestrální sóla z běžného repertoáru.

Při výběru repertoáru dbá učitel vedle hledisek pedagogických i na individuální zájmy žáků, zejména při jejich zařazování do souborů různého zaměření /komorní, estrádní, folklorní apod./.

Během studia má žák získat širší kulturně politický rozhled a dobrou orientaci v kulturním a zejména hudebním životě se zvláštním zřetelem ke zvolenému nástroji. Za tím účelem je třeba využívat systematicky organizovaných i individuálních návštěv koncertů, poslechu, rozhlasu, televize, gramofonových i mg. nahrávek domácích i světových interpretů. Žáka je rovněž třeba seznámit se vznikem a dějinným vývojem zvoleného nástroje. Dle možnosti by měl ovládat též údržbu a nejn nutnější opravy nástroje. /Seřízení kolíků, narovnávání kobylinky, úprava šroubu u smyčce, správné nepřekrývající natažení strun, ale i sklízení rozklížených desek, lubů - nikoliv prasklin a slepení umělými lepidly apod./.

Absolvent II. stupně má být všestranně připraven pro účast na kulturním životě naší socialistické společnosti tak, aby jej byl schopen spoluvytvářet na pracovišti a v místě svého působení jako účastník ZUČ i organizátor.

Pro potřebu školních souborů a orchestrů je v některých případech třeba zařazovat do tohoto studijního zaměření i starší začátečníky, disponované ke hře na violu, violoncello nebo kontrabas. Jsou to zpravidla žáci školy s přípravou ve hře na jiný hudební nástroj, kteří si hru na některý z uvedených nástrojů zvolí dodatečně nebo zájemci, kteří přicházejí z míst, kde se hře na tyto nástroje nevyučovalo. V těchto výjimečných případech postupuje učitel individuálně podle druhu a míry předcházející hudební přípravy jednotlivých žáků tak, aby s ohledem na předpokládanou délku studia zvládli studijní úkoly obsažené v učebních osnovách pro základní studium I. stupně a získali nejdůležitější návyky potřebné pro ansámblovou hru. Vzhledem k věku žáků lze postupovat rychleji a koncentrovaněji a některé studijní úkoly zařazovat daleko dříve nežli stanoví učební osnovy základního studia I. stup-

ně. Od žáků je nutno vyžadovat uvědomělé osvojování nových dovedností a od počátku spojovat teoretické poznatky s praxí. Přitom je třeba důsledně zachovávat zásadu primárního vytváření sluchové a konkrétní zvukové představy a neustále vést žáky ke sluchové sebekontrolé. Při výběru repertoáru je třeba dbát nejen, aby odpovídal technické a hudební úrovni jednotlivých žáků, ale aby byl i přiměřený jejich duševní a emocionální vyspělosti. Zvláštní pozornost je třeba věnovat pěstování optické pohotovosti; průpravě k souhře a individuální přípravě orchestrálních popřípadě komorních partů. Při zařazování těchto žáků do souborů a orchestrů je třeba dbát, aby jim svěřené party byly úměrné jejich nástrojové vyspělosti.

Hra na housle a violu

Studijní úkoly

Shrnutí výsledků dřívějšího studia, doplnění učební látky a navázání na nové učivo.

Propracování smyků /funkčně s přihlédnutím na zvukovou charakteristiku/:

detaché, martelé, staccato, spiccato, sautillé atd. a vzájemných smykových kombinací na studijním, zvláště přednesovém materiálu.

Vést žáka k systematické intonační sebekontrolé, ke zpřesňování a rozvíjení pohybové stránky techniky levé ruky do 5. - 7. polohy. /Ve hře na violu využití půlové a sudých poloh./

Všestranné propracování výměn poloh, pokračování v nácviu dvojhmatů a jejich uplatnění v etudách a přednesových skladbách.

Rozvíjení pohotovosti při hře z listu.

Rozvíjení výrazových stránek houslové nebo violové hry /dynamika, vibrato, frázování/ jako prostředek k osobitému projevu.

Rozvíjení hudební paměti na skladbách menšího rozsahu.

Poznávání jednotlivých stylových období v houslové nebo violové literatuře.

Studium komorních nebo orchestrálních partů /viz str. 3./

Hra na housle

Studijní materiál

Technická průprava:

- O. Ševčík op. 2: Škola smyčcové techniky, seš. I (dokončení č.11)
seš. II, III - výběr
podle individuální potřeby žáka
- O. Ševčík op. 8: Výměny poloh
- O. Ševčík op. 9: Průprava ke cvičení dvojhmatů - výběr
- O. Ševčík op. 1: Škola houslové techniky, seš. I, II, III -
výběr podle individuální potřeby žáka.

Stupnice a akordy:

Po jedné struně do 3. a 5. polohy.

Přes 3 oktávy dur a moll ve smyčkových a rytmických obměnách.

- O. Ševčík: op. 1, seš. III, č. 1, 2, 4, 7

Etudy:

- F. Mazas op. 36: Melodické etudy seš. 1 - dokončit výběrem
- R. Kreutzer: 42 etud - výběr
- Za školní rok probrat asi 6 etud.

Přednesové skladby:

Sonáty a sonatiny:

- x J. Ch. Bach: Sonata A-dur a D-dur
- x J. S. Bach: Výběr snadnějších vět z šesti sonát pro sólové housle
- x Ph. E. Bach: Sonáta č. 2 pro housle a klavír
- x A. Corelli: La Follia
- x A. Corelli op. 5: Sonata č. 12
- A. Corelli: Komorní sonáty (výběr)
- C. D. von Dittersdorf: Sonáta G dur
- x G. F. Händel: Sonáty (výběr)
- J. Haydn: Sonáty (výběr)
- x J. M. Leclair: Sonáta c-moll "Le Tombeau"
- J. M. Leclair: Sonáta D-dur

- P. A. Locatelli: Sonáta g-moll
A. Moffat: Sonáty starých mistrů (výběr)
x W. A. Mozart: Sonáty (výběr)
x P. Nardini: Sonáta B-dur
x N. Porpora: Sonáta č. 9
G. Tartini: Didone abbandonata
x G. Tartini op. 1: Sonáta č. 10
x G. Tartini: Sonáta č. 8
x F. M. Veraccini: Sonáta E-dur a e-moll
x E. H. Grieg: Sonáta F-dur
x F. Mendelssohn-Bartholdy op. 4: Sonáta f moll
x F. Ries op. 71: Sonáta cis moll
x F. Ries: Sonáta Es dur
H. Sitt op. 62: Sonatiny č. 1 C dur a č. 2 a moll
F. Schubert op. 137: Sonatiny č. 2 a 3
B. Bartók: Sonatina
Ed. Dřizga: Sonatina
x P. Eben: Sonatina semplice
A. Förster op. 200: Tři snadné sonatiny
x E. Hlobil op. 13: Sonatina
x A. Jiránek: Sonáta a moll
J. Kofroň: Sonatina pro housle a klavír
x Š. Lucký: Sonáta pro housle sólo
x J. Pauer: Sonatina
V. Petrželka: Sonatina pro housle a klavír

Koncerty a koncertina:

- J. S. Bach: Koncert a moll
x J. S. Bach: Koncert E dur
x F. Benda: Koncert Es dur
F. Benda: Koncert G dur
x L. Boccherini: Koncert D dur (Dushkin bez kadencí)
x G. F. Händel: Koncert g moll
x J. M. Leclair op. 7 č. 2: Koncert D dur
x J. M. Leclair op. 10 č. 4 Koncert F dur
W. A. Mozart: Koncert D dur (Adelaida)
x W. A. Mozart: Koncert G dur (k.s. 216 - bez kadencí)
x W. A. Mozart: Koncert D dur (k.s. 211)

- W. A. Mozart: Koncert B dur (k.s. 207)
x W. A. Mozart: Koncert D dur (k.s. 218 - bez kadencí)
J. Mysliveček: Koncert C dur
x P. Nardini: Koncert A dur č. 1
x P. Nardini: Koncert G dur č. 1
x P. Nardini: Koncert e moll
V. Pichl: Koncert D dur
x K. Stamic: Koncert G dur (bez kadencí)
K. Stamic: Koncert B dur (bez kadencí)
x G. Tartini: Koncert d moll (bez kadencí)
x G. Tartini: Koncert A dur (bez kadencí)
x G. Tartini: Koncert E dur (bez kadencí)
G. B. Viotti: Koncert č. 23 (bez kadencí)
x G. B. Viotti: Koncert D dur č. 20, 22, 24, 28, 29 (bez kadencí)
A. Vivaldi op. 12: Koncert B dur č. 5
A. Vivaldi: Koncert G dur (Kreisler)
A. Vivaldi op. 3: Koncert a moll č. 6
A. Vivaldi op. 4: Koncert G dur č. 12
A. Vivaldi: Koncert E dur
A. Vranický: Koncert B dur
A. Vranický: Koncert A dur č. 14
- J. B. Accolay: Koncertino d moll
x Ch. Bériot: Koncert D dur č. 1
Ch. Bériot: Koncert a moll č. 9
x Ch. Bériot: Koncert h moll č. 2
x Ch. Bériot: Koncert A dur č. 6
x Ch. Bériot: Koncert č. 7
F. David op. 3: Koncertino A dur
R. Kreutzer: Koncert D dur č. 13 a 14
x R. Kreutzer: Koncert c moll č. 18
x R. Kreutzer: Koncert d moll č. 19
x F. Mendelssohn-Bartholdy op. 213: Koncertino D dur
x P. Rode: Koncert d moll č. 1
x P. Rode: Koncert A dur č. 4
P. Rode: Koncert B dur č. 6
x P. Rode: Koncert a moll č. 7
x P. Rode: Koncert c moll č. 8

- x P. Rode: Koncert h moll č. 10
- F. Seitz op. 50: Koncert D dur
- x H. Sitt op. 65: Koncertino d moll
- x L. Spohr: Koncert d moll č. 2
- x L. Spohr: Koncert č. 8
- x H. Vieuxtemps: Koncert č. 4

- D. Kabalevský: Koncert C dur
- N. Rakov: Koncertino pro housle a klavír (smyčcový orchestr)
- D. Šebelin op. 14 č. 1: Koncertino

Ostatní přednesové skladby:

- J. S. Bach: Air
- x L. v. Beethoven: Romance G dur a F dur
- L. Boccherini: Kanzonetta
- x J. M. Leclair: Menuet, Gavotta (La chasse)
- x J. M. Leclair: Sarabanda, Tambourin
- J. a B. Štědornňové: Čeští klasikové (výběr)
- J. Vitalli: Ciacona
- J. H. Voříšek: Rondo

- x A. d' Ambrosio: Balada, Romance
- x A. d' Ambrosio op. 47 č. 3: Kanzonetta
- x A. d' Ambrosio op. 13: Kavatina
- x A. d' Ambrosio op. 20 č. 2: Noveleta
- x A. Bazzini op. 35 č. 1: Elegie
- x A. Bazzini op. 20 č. 1: Tendresse
- Ch. Bériot op. 5, 7, 15 Air varicés (výběr)
- x Ch. Bériot: Scène de Ballette
- x B. Campagnoli: Romance
- P. I. Čajkovskij: Melancholická serenáda
- A. Dvořák: Balada d moll
- A. Dvořák: Romantické kusy
- x G. Fauré op. 16: Ukolébavka
- x Z. Fibich op. 10: Romance B dur
- x Z. Fibich: Koncertní polonéza
- x L. Jansa: Impromptu
- x F. Laub: Impromptu
- x F. Laub: Trois Morceaux

- J. Raff: Kavatina
- x J. Raff op. 85 č. 1 a 2: Marcia, Pastorale
 - x J. Raff op. 85 č. 4, 6: Scherzino, Tarantella
 - F. Ries: La capriciosa, Perpetum mobile
 - x N. Rimskij-Korsakov: Dvě ruské písně
 - x P. Rode op. 10: Air varié
 - x A. Rubinstein: Romance
 - x P. Sarasate: Andaluzská romance
 - x F. Schubert: Koncertní kus D dur
 - x F. Schubert: Včelka
 - Ch. Sinding: Romance
 - x B. Smetana: Z domoviny
 - J. S. Svendsen op. 26: Romance G dur
 - x H. Vieuxtemps op. 22 č. 3: Réverie
 - x H. Vieuxtemps op. 40 č. 1: Romance
 - x H. Vieuxtemps: Fantasia appassionata
 - x H. Wieniawski op. 12: Chanson polonaise
 - x H. Wieniawski op. 17: Legenda
 - H. Wieniawski: Mazurky
-
- x T. Aulin: Humoreska a Preludio
 - x T. Aulin: Malá suita
 - E. Axman: Capriccio, Elegie, Scherzo
 - E. Axman: Tři veselé skladby pro housle a klavír
 - E. Axman: Padlým hrdinům
 - J. Zd. Bartoš: Fantazie č. 1 a 2 pro housle a klavír
 - J. Zd. Bartoš: Románce
 - J. Zd. Bartoš: Con brio, Con energia (vyd. Kocianovo Ústí)
 - Vl. Bokes: Malé variacie pre husle a klavír
 - L. Burlas: Kadence pro sólové housle
 - F. Domažlický: Con moto
 - J. B. Foerster op. 154: Impromptu
 - J. B. Foerster: Melodie
 - R. Gliér op. 3: Romance
 - x J. Hubay: Balada
 - x J. Challupper: Romanesca
 - x L. Janáček: Dumka
 - L. Janáček: Romance

- x E. Jenkinson: Mazurka
- x K. B. Jiráček op. 36: Tři skladby
 - D. Kabalevský: Improvizace
 - D. Karđoš: Tři skladby pro housle a klavír
 - D. Karđoš op. 18: Bagately
- x C. Kjuj op. 50: Kaleidoskop (výběr)
- x C. Kjuj op. 25 č. 2: Kanzonetta
- x C. Kjuj op. 20 č. 4: Tarantella
- x J. Kocian op. 17 č. 1: Serenáda
 - J. Kocian op. 19 č. 2: Dumka, Jarní píseň
 - J. Kocian op. 19 č. 1: Melodie
 - J. Kocian op. 19 č. 3: Ukolébavka
 - J. Kocian op. 18 č. 1: Večerní meditace
- x J. Kocian: Humoreska
 - J. Kocian: Sonatina
 - J. Kowalski: Šest miniatur
 - J. Kowalski: Romanca a Burlesca
 - L. Koželuha: Tři črty
 - F. Kreisler: Rondino na Beethovenovo téma
 - I. Krejčí: Tři předávkové kusy
 - J. Kubelík: Menuet, Večerní píseň, Stará píseň
- x J. Kubelík: Melodie
- x J. Kvapil: Intimní obrázky
- x B. Martinů: Čtyři skladby
 - B. Martinů: Pět krátkých skladeb
 - B. Martinů: Impromptus
 - J. Mařák: Classique et Moderne (výběr)
 - J. Mařtalíř: Pastorale
 - J. Mařtalíř: Capriccio in D
 - J. Mařtalíř: Valse-Caprice
 - J. Matys: Capriccio
 - V. Míčka: Motto ostinato
- x E. Mlynarski: Mazurek
 - O. Nedbal op. 6: Serenáda
 - V. Novák op. 3: Tři skladby
 - O. Nováček: Moto perpetuo
- x F. Ondříček op. 17: Nocturno
- x F. Ondříček op. 18: Scherzo capriccioso
 - V. Petřelka: 4 impromptus

- x V. Petrželka op. 9: Z intimních chvíl
- x S. Prokofěv op. 35: 5 melodií
- x S. Prokofěv: Dvě skladby (Pěša a vlk, Pochod)
- x G. Pugnani-Kreisler: Preludium a Allegro
J. Řídký: Nocturno, Gavotta
- x J. Suk op. 3: Balada
J. Suk: Melodie
- x J. Suk: 4 kusy
Al. Zarzycki op. 39: Mazurka

Technicky nebo výrazově náročnější skladby označené ^x jsou vhodné pouze pro vyspělejší žáky zejména se studijním zaměřením k přípravě na studium hudebních specializací na vysokých školách (uč. plán č. 14).

Cvičení souhry

- J. Bartoš: Čtyři dueta (Voldán)
- J. Benda: Triová sonáta pro 2 housle a klavír
- J. Beran: Duo pro housle a violoncello, op. 21 (Holub)
- Ch. de Bériot: Dueta pro 2 housle, op. 57
- Ch. Dancla op. 109: 3 petites symphonies concertantes pour deux violones
- Ch. Dancla op. 98: Quatrieme symphonie concertante
- J. Dont: Dvacet cvičení pro pokročilejší, op. 38 (2 housle)
- E. Dřízga: Na dvanácti strunách (5 skladeb pro troje housle)
- L. Jansa: Šest progresivních duet pro dvoje housle, op. 74
- K. Horký: IV. smyčcový kvartet
- F. Mazas: Dueta pro 2 housle, op. 41, 71, 72
- W. A. Mozart: Dvanáct duet pro 2 housle, op. 70
- I. Pleyel: Tři dua pro dvoje housle, op. 18
- L. Rajter: Suita pro 4 housle
- P. Rode: Šest duet pro dvoje housle, op. 18
- J. Suk: Bagatela S kyticí v ruce pro housle, flétnu a klavír
- G. F. Telemann: Koncert pro 4 housle
- J. B. Viotti: Tři tria pro dvoje housle a violoncello, op. 18
- J. B. Viotti: Dueta pro dvoje housle, seš. 1-12
- A. Vivaldi: Koncert pro 2 housle
- A. Vivaldi: Koncert pro 3 housle
- A. Vivaldi: Koncert pro 4 housle

Hra na violu

Studijní materiál

Technická příprava:

Výběr cvičení z následujících sbírek podle individuální potřeby žáka:

- O. Ševčík op. 2: Škola smyčcové techniky, seš. I
- O. Ševčík op. 1: Škola houslové techniky, seš. I
- O. Ševčík op. 8: Výměny poloh
- O. Ševčík op. 9: Příprava ke cvičení dvojhmatů
- A. Hyksa: Technická cvičení I. - III.
- A. Kolář: Škola hry na violu
- H. Schradieck: Technická cvičení I. díl

Stupnice a akordy:

Stupnice dur a moll na jednéstraně v rozsahu 1 oktávy.
Stupnice a rozložené akordy začínající na C struně, dur a moll v rozsahu 3 oktáv.

Etudy:

Výběr etud z následujících sbírek:

- K. Moravec: Vybrané etudy a studie I. a II.
 - J. Dont: op. 37: 24 přípravných cvičení k etudám Kreutzera a Rodeho
 - J. Dont op. 38: Etudy
 - R. Kreutzer: 42 etud
- Za školní rok nastuduje žák 6-8 etud.

Přednesové skladby:

Sonáty a sonatiny:

- x J. S. Bach: Sonáty a partity (transkripce z houslí) a Svity. (violoncello)
- D. Bortňanskij: Sonáta
- A. Corelli: Sonáty B dur a a moll
- x K. Ditters von Dittersdorf: Sonáta Es dur
- H. Eccles: Sonata g moll
- G. F. Händel: Sonaty
- B. Marcello: Sonata G dur

- x K. Stamic: Sonata B dur
- x G. Valentini: Sonata E dur
 - J. Kř. Vaňhal: Sonata Es dur
- x J. Zd. Bartoš: Sonatina
 - J. Feld: Sonatina
 - A. Gerster: Sonata
 - J. Hanuš: Sonatina
 - A. Kozlovskij: Sonata
 - A. Matz: Mixolydische Sonatine
- x O. Ostrčil op. 22: Sonatina
- x V. Vinkler op. 10: Sonata
- x F. Vrána: Sonatina

Koncerty:

- x J. Ch. Bach: Koncert c moll
 - F. X. Bixi: Koncert C dur
- x G. F. Händel: Koncert h moll
 - I. Chandoškin: Koncert C dur
- x K. Stamic: Koncert D dur č. 1 a 2
- x K. Stamic: Koncert A dur
 - G. Ph. Telemann: Koncert G dur
- x J. Kř. Vaňhal: Koncert C dur
- x J. Kř. Vaňhal: Koncert F dur
 - A. Vivaldi: Koncert C dur

Ostatní přednesové skladby:

- x L. v. Beethoven: Romance G a F dur
 - F. Francoeur: Rondo
 - S. Vitelli: Chaconne
 - J. V. Kalivoda: 6 nokturn
 - B. Campagnolli: Romance
 - F. Liszt: Zapomenuté romance
 - M. P. Musorgskij: Slza
- x R. Schumann: Pohádkové obrázky
- x K. M. von Weber: Andante a uherské rondo
- x J. B. Foerster: Zbirošská suita
 - F. Hindemith: Meditace
 - M. Reger: Romance

- x F. Domažlický: Bagatelly
- O. Flosman: Jesenická suita
- L. Havel: 4 kusy pro violu (KPÚ Č. Budějovice)
- x M. Ištvan: Ronda
- J. Jeremiáš: Elegie
- O. Zich: Elegie

Technicky nebo výrazově náročnější skladby označené ^x jsou vhodné pouze pro vyspělejší žáky zejména se studijním zaměřením k přípravě na studium hudebních specializací na vysokých školách (uč. plán č. 14).

Cvičení souhry:

2 violy:

- J. V. Kalivoda: 3 dua
- x A. Vranický: Koncert pro 2 violy a klavír
- K. Sterkel: 3 duetta
- M. Raichl: 4 dua

Housle a viola:

- J. S. Bach: Čtyři dueta
- G. F. Händel: Chaconne
- J. Haydn: Sonata pro housle a violu
- W. A. Mozart: Duo
- J. V. Kalivoda: Duo
- I. Pleyel op. 69: Duo
- L. Spohr op. 13: Duo
- E. Eichner: Duo pro housle a violu

Housle, viola a klavír:

- J. M. Leclair: Sonata
- J. D. Heinichen: Triová sonata
- K. Sklenička: Andante (ČHF)

2 housle a viola:

- A. Dvořák: Drobnosti
- J. Zd. Bartoš: Domácí hudba
- V. Blažek: Suita ve starém slohu
- L. Havel: Ve starém slohu (KPÚ Č. Budějovice)
- B. Štědroň: Domácí hudba

Postupová zkouška

Na závěr 2. ročníku vykoná žák postupovou zkoušku v tomto rozsahu:

1 stupnice dur, 1 moll a akordy přes 3 oktávy v rytmických a smykových obměnách.

1 etuda

1 přednesová skladba nebo věta z koncertu nebo sonáty.

Závěrečná zkouška

Studium II. stupně na LŠU ukončí žák ve 4. ročníku závěrečnou zkouškou nebo interním nebo veřejným absolventským vystoupením, kde přednese v libovolném výběru skladby odpovídající náročnosti a trvání z oblasti hry sólové nebo komorní.

Hra na violoncello

Studijní úkoly

V klidu zopakovat a upevnit dovednosti z posledních ročníků I. stupně základního studia, kde zejména v rozšířeném vyučování je vzhledem k požadavkům pro talentové zkoušky na konzervatoř studijní materiál velmi náročný. Proto je nejprve třeba na studijním materiálu téže úrovně opravit případné nedostatky a zaměřit se na následující technické problémy:

- Opakování všech dosud probraných poloh na podkladě stupnic, intervalů a rozložených akordů.
- Studium všech druhů prstokladů (nejlépe na stupnicích - tříprstové, dvouprstové, posuvné), přehmatové techniky, průpravy trylků za účelem zpevnění i zrychlení uvolněných prstů.
- Zdokonalování obratnosti a ohebnosti pravé ruky, tvoření tónu a nacvičení i některých virtuozních smyků. (Nutné však je upozornit na různou délku smyků v různých dějinných obdobích).
- Studium pizzicátové techniky a vědomé vibrace.
- Cvičení v palcových polohách - včetně pohyblivého palce.

Ve všech problémech vyžadovat sebekontrolu a vést žáka k samostatnému tvoření prstokladů v návaznosti na získané vědomosti. (Všechny tyto požadavky jsou včetně textové přílohy obsažené v II. dílu Školy etud K. P. Sádla).

- Rozvíjení a upevňování paměti na skladbách menšího rozsahu.
- Rozvíjení pohotovosti při hře z listu.
- Studium komorních nebo orchestrálních partů (viz str. 3).

Nejschopnější absolventi mají mít nastudována i tato orchestrální sóla: C. M. Weber: Vyzvání k tanci, G. Rossini: Vilém Tell, Z. Fibich: V podvečer, J. Suk: Serenáda pro smyčce 3. věta.

Studijní materiál:

O. Ševčík op. 2: Škola smyčcové techniky, seš. III. a I.
O. Ševčík op. 3: 40 variací v lehkém slohu
Stupnice a akordy dur i moll přes 3 oktávy, dvouoktávové
stupnice dvěma nebo třemi prsty po jedné struně. (P. Sádlo-
-Páv: Stupnice a akordy, A. Marděrovskij: Stupnice a akordy).

Lehčí dvojhmatové stupnice dur v terciích
kvartách
sextách
oktávách

Technika palcové polohy

L. Zelenka: Technická cvičení v palcové poloze
B. Berka: Palcová poloha
K. P. Sádlo: Škola etud II. díl palcová poloha

Technická cvičení pro levou ruku

B. Harana: Základy vyšší violoncellové techniky

Etudy

K. P. Sádlo: Škola etud I. a II. díl
S. Lee: 12 etud op. 57
J. L. Duport: 21 etud
F. Grützmacher: Etudy op. 38
D. Popper: Etudy z op. 73 a 76

Studium částí ze sólových svit J. S. Bacha.

Přednesové skladby

Skladby z období baroka:

x F. Abel: Koncert B dur
x J. S. Bach: Sonáta č. 1
x J. Ch. Bach: Koncert c moll
x C. Ph. E. Bach: Koncert B dur a a moll
x L. Bertau: Sonata
A. Bonni: Sonáta
x A. Caporalle: Sonáta d moll
x F. Couperin: Pieces et Concert
H. Eccles: Sonáta

- H. de Fesch: Sonáty
- A. Gabrielli: Sonáta A dur
- F. Graziolli: Sonata F dur
- A. F. Händel: Koncert C dur
- C. de Herveois: Sonáty a Suity
- x L. Leo: Koncert D dur
- x M. Marais: La Folia
- x N. Porpora: Concert G dur
- G. B. Samartini: Sonáta G dur
- x G. Tartini: Koncert D dur
- G. Ph. Telemann: Suita pro sólové violoncello
- x H. Tilliere: Sonáta
- x I. Trichliv: Sonáty
- A. Vandini: Sonáty
- A. Vivaldi: Sonáty
- A. Vivaldi: Koncerty

Skladby z období klasicismu:

- x L. v Beethoven: Variace G dur
- x L. v Beethoven op. 5 a 17: Sonáty
- x L. Boccherini: Sonáty a koncerty (výběr)
- J. B. Breval: Koncert D dur
- x J. B. Breval: Sonáta G dur
- J. L. Duport: Sonáta G dur
- x J. L. Duport: Koncert h moll
- J. Haydn: Koncert D dur č. 2 ("Malý")
- J. Haydn: Koncert C dur č. 2 ("Popperův")
- J. Haydn: Divertimenta
- B. Heran: Variační skladby
- x A. Kraft: Koncert C dur
- J. Mysliveček: Sonáta G dur
- x J. Mysliveček: Koncert C dur
- x A. Rejcha: Koncert A dur
- K. Stamic: Koncerty G, C, A
- M. Vielgorskij: Variace
- x A. Vranický: Koncert

Skladby z období romantismu:

- x E. d' Albert: Koncert
- x L. Boëlmann: Symfonické variace
- x J. Brahms op. 38: Sonáta e moll
- x M. Bruch op. 47: Kol Nidrei
 - D. van Goens: Scherzo
- x D. van Goens op. 7: Koncert
 - G. Goltermann op. 76: Konzertstück
 - G. Goltermann: Koncert č. 5 d moll
 - G. Goltermann: Koncert č. 7 C dur
- x E. Grieg op. 36: Sonata
- x F. Chopin op. 3: Introdukce a Polonéza
 - J. Klengel: Concertino C dur
 - J. Klengel: Concertino d moll
- x F. A. Kummer op. 76: Concertino
- x E. Lalo: Sonata a moll
- x F. Mendelssohn-Bartholdy: Sonata B dur
 - A. Nölch op. 34: 8 skladeb
 - D. Popper op. 11: Mazurka
 - D. Popper: Gavota D dur
- x D. Popper: Koncert G dur
 - B. Romberg: Divertimenta
 - B. Romberg: Concertina
 - B. Romberg: Koncerty D, c
 - G. Saint-Saëns: Allegro appassionato
 - C. Saint-Saëns op. 32: Sonata
 - F. Seitz op. 31 a 32: Koncerty
- x R. Straus op. 36: Sonata F dur
 - J. Svendsen op. 7: Koncert

České skladby XIX. a XX. století:

- E. Axman: Variace a Scherzo
- x L. Bárta: Burleska
 - V. Dobiáš: Malá suita
- x A. Dvořák: Klid
- x P. Eben: Suita baladica
 - J. B. Foerster: III. Sonáta
 - L. Janáček: Presto

- x P. Jeřábek: Sonáta (1977)
 - J. Jirko: Sonáta
 - M. Kořínek: Sonatina
- x J. Krejčí: Koncertantní sonatina
 - B. Martinů: Arietto, Pastorely
Nokturna
- x B. Martinů: III. Sonáta
 - F. Neruda: Koncert d moll
- x M. Novák: Reminiscencia
 - J. Pauer: Sonáta
 - J. Řídký: Malá suite, Nokturno
Air a výběr dalších skladeb
- x L. Sluka: Sonáta
- x J. Suk op. 3: Balada a Serenáda
 - M. Vilec: Sonáta g moll
- x J. Zich: Mateník

Ostatní tvorba XX. století:

- A. Antjuříčev op. 88: Koncert
 - C. Cincinadze: Koncertino
 - B. Dvarionas: Variace
 - G. Fauré: Elegie
 - A. Glazunov: Španělská serenáda
Píseň minestrela
 - R. Gliér: Listky do památníku
 - x D. Kabalevskij: Sonáta
 - E. Kapp: Sonáta
 - G. Kirkov op. 17: Koncert
 - M. Mihály: Concertino
 - x N. Mjaskovskij: 2. sonáta
 - x N. Mjaskovskij: Koncert
 - x S. Prokofěv: Koncertino
 - N. Rakov: Devět skladeb
 - N. Siklós: Tři skladby
- Skladby ze sovětských sborníků violoncellových skladeb.

Technicky nebo výrazově náročnější skladby označené x jsou vhodné pouze pro vyspělejší žáky zejména se studijním zaměřením k přípravě na studium hudebních specializací na vysokých školách (uč. plán č. 14).

Cvičení souhry

Dvě violoncella

- J. Barriese: Sonata
F. Battanchon: op. 7 50 studií
L. Boccherini: Sonaty C, E č. 7., B
J. B. de Boismortier: 2 sonaty
J. B. Bréval: 6 duet
F. Couperin: Duo G dur
Koncert pro 2 violoncella
F. Dotzauer: op. 103 3 sonaty
T. Giordani: op. 4 6 duet
G. F. Händel: Koncert pro 2 VCL
J. Klengel: Suita pro 2 VCL
F. A. Kummer: Výběr duet
S. Leo: Výběr duet
J. Offenbach: 3 dua
D. Popper: Suita
F. Reuter: Suita C
B. Romberg: Duo
Sonaty
J. Šťastný: 6 malých kusů
B. Šťastný: Sonata
G. B. Viotti: op. 29 3 koncertní dua

E. Hlobil: Duo CHF
M. Raichl: Duetta CHF
J. Pauer: Dodici duetti CHF

Maďarské sborníky pro 2 violoncella

Postupová zkouška

Na závěr 2. ročníku vykoná žák postupovou zkoušku v tomto rozsahu:

- 1 stupnice dur, 1 moll a akordy přes 3 oktávy v rytmických a smykových obměnách.
1 etuda
1 přednesová skladba nebo věta z koncertu.

Závěrečná zkouška

Studium II. stupně na LŠU ukončí žák ve 4. ročníku závěrečnou zkouškou nebo interním nebo veřejným absolventským vystoupením, kde přednese v libovolném výběru skladby odpovídající náročnosti a trvání z oblasti hry sólové nebo komorní.

Doporučený postup pro starší začátečníky

Správné postavení pravé a levé ruky.

Stupnice v základních polohách.

O. Ševčík op. 2: Škola smyčcové techniky, seš. 1 č. 4

K. J. Davidoff: Škola hry na violoncello

Výměny poloh a stupnice v rozsahu 2 oktáv

O Ševčík op. 2, seš. 1 č. 5

K. P. Sádlo: Příprava nižších poloh

K. P. Sádlo: Škola etud I.

Hra na kontrabas

Studijní úkoly

Praktické zvládnutí nároků jednotlivých hudebních žánrů v souborech různého zaměření, případně v sólové hře.

Upevnění dosud získaných návyků a dovedností a jejich systematické prohlubování a rozvíjení v míře, umožněné vrozenými dispozicemi, hudebními znalostmi a fyzickými a psychickými možnostmi žáka.

Zajištění všestranného rozvoje technické stránky hry, zahrnující větší pohyblivost levé a pravé ruky, přesnou výměnu poloh a čistou intonaci, pevnější úhozy prstů a stisky strun, dynamicky i výrazově tvárný tón, zvládnutí náročnějších smyků a rytmickou přesnost.

To předpokládá:

Shrnutí výsledků dosavadního studia, případně doplnění chybějící látky. Pokračování v nácviku základních poloh od 2. mezipolohy do 7. polohy. Osvojení prstokladu s použitím 3. prstu od 6. polohy, **fixace rozpětí ruky v různých polohách s důrazem na přesvědčivou intonaci.**

Upevnění s funkcí palce a hra v palcových polohách. Zvládnutí plynalých a přesných mezipolohových výměn, zejména v obtížném přechodu mezi základními a palcovými polohami. Docilení pevných úhozů prstů a promáčknutí struny, zaručující znělost a zřetelnost hry.

Propracování nejnáročnějších smyků - détaché, martelé, staccato, spiccato atd. s důrazem na vhodnost jejich výběru a pochopení funkčnosti jako důležitého výrazového prostředku v etudách, orchestrálních partech i sólové hře.

Nácvik kvalitního vibrata v základních i palcových polohách, rozšíření dynamické škály.

Rozvíjení logické hudební paměti na základě pochopení struktury díla a jednotlivých témat a frází.

Rozvíjení pohotovosti při hře z listu.

Studium orchestrálních partů (viz str. 3).

Pěstování citu pro harmonické funkce, jako předpoklad improvizovaného doprovodu.

Studijní materiál

Školy

- F. Hertl: Škola hry na kontrabas, SHV 3321
- F. Černý: Kontrabasová škola
- F. Černý: Technické studie, Supraphon H 4179

Etudy

- J. Kment: Elementární etudy, seš. 2, Hofmeister 7180
- F. Simandl: 30 etud, C. F. Schmidt 2125-6
- V. Hause: 30 etud, Hofmeister 7220
- A. Sláma: 66 etud, Hofmeister 7226
- J. Hrabě: 86 etud, seš. 1, 2, Hofmeister 10 756, 10 757
- J. E. Storch: 24 etud, seš. 1, 2, Hofmeister 356, 357
- J. E. Storch: 32 etud, Hofmeister 360
- F. Gregora: Etudy s průvodem klavíru, Hofmeister 450
- F. Hertl: 20 studií, Panton 1309

Sonáty a koncerty baroka a klasicismu

- L. v. Beethoven: Sonatina, Sborník-Muzyka (Moskva) 10 355
- J. Galliar: Sonáta a moll, GMI 23 862
 - Giovannino: Sonáta a moll, YE 0008
 - Giovannino: Sonáta F dur, YE 0009
- B. Marcello: Sonáty F, C, e, Peters 4647
- A. Scarlatti: Sonáta C dur, Muzyka-Moskva 10 355
- W. de Fesch: Sonáta F dur, Hofmeister 7505
- V. Pichl: Koncert D dur, Hofmeister 7187
- A. Capuzzi: Koncert D dur, YE 0011

Soudobá hudba

- A. Šmarda: Miniatury, rukopis
- M. Gajdoš: Drobné skladby, rukopis
- J. Kolasiński: Tři kusy, PWM 6518
- J. Garcia: Miniatury, PWM 7173
- M. Kořínek: Sonatina, SHF KH 9
- F. Farkas: Sonatina, Musica-Budapest z.2458
- T. Frešo: Malá fantazie, Panton, Bratislava 1969
- V. Felix: Sonatina, Supraphon: 5526

Ostatní přednesové skladby

- H. Furcel: Aria, PWM 7573
- L. v. Beethoven: 2 kontrdansy
- G. B. Pergolesi: Aria, GMI 25 191
- D. Dragonetti: 3 valčíky, YE 0002
- G. F. Händel: Aria, Muzyka-Moskva 6352
- M. P. Musorgskij: Slza, GMI 23 790
- J. S. Bach: Výběr z violoncellových suit, PWM 6962

Postupová zkouška

Na závěr 2. ročníku vykoná žák postupovou zkoušku v tomto rozsahu:

- 1 stupnice dur a 1 stupnice moll s jednoduchým akordickým rozkladem v rozsahu 1,5 - 2 oktáv
- 1 etuda
- 1 přednesová skladba

Závěrečná zkouška

Ve 4. ročníku ukončí žák studium závěrečnou zkouškou, případně interním nebo veřejným absolventským vystoupením.

Rozsah zkoušky : Nejméně 2 věty z cyklické skladby 17. nebo 18. století

1 přednesová skladba z 19. nebo 20. století.

Studijní zaměření: příprava ke studiu na pedagogických fakultách a filosofických fakultách (hlavní předmět nauka o hudbě) - pro žáky s předběžnou hudební přípravou.

Délka studia: 4 roky

(uč. plán č. 14)

P ř e d m ě t	Ročník			
	1.	2.	3.	4.
Nauka o hudbě	1,5	1,5	1,5	1,5
Hra na nástroj	2	2	2	2
Elementární improvizace (doprovody k písním, hra na lehkoovladatelné nástroje, základy taktovací techniky)	0,5	0,5	0,5	0,5
Celkový počet vyučovacích hodin týdně	4	4	4	4
Nepovinný předmět sborový zpěv	1	1	1	1

Pokud se žáci připravují ke studiu učitelství pro lidové školy umění na Pedagogické fakultě v Českých Budějovicích, popř. na AMU, zvyšuje se počet vyučovacích hodin ve hře na nástroj celkem na 2,5 hodiny týdně ve všech ročnících.

Náročnější program tohoto studijního zaměření je určen pro budoucí zájemce o studium s hudební specializací a pro ty, kteří se chtějí věnovat zájmové umělecké činnosti na vyšší sólistické úrovni. Cílem je vybavit absolventy solidními základy profesionálních dovedností instrumentálních, které by jim umožnily úspěšné pokračování ve studiu na vysoké škole nebo samostatné uplatnění v kulturním životě společnosti, ale i přiměřenými znalostmi hudebně teoretickými a širším rozhledem kulturně politickým. Učební plán proto zahrnuje vedle hry na nástroj povinný komplexní předmět nauka o hudbě (intonace, základy harmonie, forem a dějin hudby) a podle podmínek školy a konkrétního zaměření žáka též další předměty jako elementární improvizaci a hru na lehkoovladatelné nástroje, základy taktovací techniky, úvod do skladebných nauk, komorní hru nebo sborový zpěv.

Mimořádný talent, mnohdy probuzený až v pubertálním věku, vyžaduje samostatný postup, jehož cílem je splnění požadavků talentových zkoušek na vysokou hudební školu (AMU).

Může však jít i o uchazeče studia dirigování, skladby nebo operní režie. V každém případě vyžaduje takový žák podporu celé školy, zvýšenou péči ve všech předmětech, veřejná vystoupení podrobná hodnocení celé předmětové komise apod.

Učební osnovy hry na nástroj v zásadě navazují na učební látku základního studia I. stupně. Jejich splnění předpokládá pravidelné, soustředěné a intenzivní cvičení v daleko větším rozsahu nežli u žáků praktického studijního zaměření. Žák musí být veden k tvořivému uplatnění všech poznatků z nauky o hudbě, a to jak při uvědoměném studiu sólových skladeb a pokud se připravuje ke studiu učitelství, tak zejména v předmětu elementární improvizace při harmonizaci melodií a stylizaci doprovodu k písním.

Studijní materiál ve všech 4 ročnících tvoří tyto složky:

technická cvičení

stupnice a akordy

etudy

skladby barokní

" klasické

" romantické

tvorba 20. století (česká i světová)

Učitel vypracuje individuální roční studijní plány žáků tak, aby všechny uvedené složky byly zastoupeny. Studijní materiál rozdělí podle plánovaného stupně propracování:

- 1) Látku určenou k veřejnému provedení a ročníkovým nebo závěrečným zkouškám. Předpokládá se po všech stránkách co nejdokonalější zvládnutí a hra z paměti.
- 2) Látku pro poznání literatury. Může být nastudována zběžněji, nemusí být zvládnuta z paměti, nepředpokládá dokonalé technické provedení všech detailů, ale vyžaduje se proniknutí do hudební struktury díla a jeho stylového provedení.
- 3) Připravenou hru z listu. Účelem je poznání literatury zvoleného nástroje, spontánní muzicírování, pěstování smyslu pro stavbu díla a pohotové čtení partu.

- 4) Komorní hru. Hra duet, trií, kvartet. Utvořit skupiny žáků pro komorní hru a nadále rozvíjet pohotovost ve čtení z listu a poznání hudební literatury.
- 5) Improvizovaný doprovod k písním se vyučuje v předmětu elementární improvizace, který má samostatné učební osnovy a je určen především pro žáky, připravující se ke studiu učitelství.

Hra na housle nebo violu

Studijní úkoly

Shrnutí výsledků dřívějšího studia, doplnění učební látky a navázání na nové učivo.

Propracování smyků (funkčně s přihlédnutím na zvukovou charakteristiku): detaché, martelé, staccato, spiccato, sautillé atd. a vzájemných smykových kombinací na studijním, zvláště přednesovém materiálu.

Vést žáka k systematické intonační sebekontrolě, ke zpřesňování a rozvíjení pohybové stránky techniky levé ruky (v celém rozsahu hmatníku).

Všestranné propracování výměn poloh. Pokračování v nácviků dvojhmatů, jejich uplatnění v etudách a přednesových skladbách.

Rozvíjení výrazových stránek houslové nebo violové hry (dynamika, vibrato, frázování) jako prostředek k osobitému projevu.

Rozvíjení hudební paměti na rozsáhlejších skladbách.

Poznávání houslových nebo violových skladeb jednotlivých stylových údobí a jejich odpovídající interpretace.

Hra na housle

Studijní materiál

Technická příprava:

O. Ševčík op. 2: Škola smyčcové techniky, seš. II-VI (výběr podle potřeby)

- O. Ševčík op. 8: Výměny poloh
- O. Ševčík op. 9: Průprava ke cvičení dvojhmatů (výběr)
- O. Ševčík op. 1: Škola houslové techniky, seš. 1, 2, 3 -
(výběr podle potřeby)
seš. IV (výběr podle schopností žáka)
- O. Ševčík op. 3: Čtyřicet variací v lehkém slohu (výběr)

Stupnice, akordy:

Na jedné struně, přes 3 oktávy dur a moll - ve smykových a rytmických obměnách (v rychlejším tempu).

Stupnice v oktávách, terciích a sextách.

J. Brabec: Studium stupnic a akordů

J. Brabec: Stupnice ve dvojhmatech

O. Ševčík op. 1, seš. 3 č. 1, 2, 7 (3, 4)
seš. IV. č. 1, 5, 8

Etudy

F. Mazas op. 36: Melodické etudy (výběr)

R. Kreutzer: 42 etud (pokrač. výběrem)

B. Campagnolli: 30 preludií (výběr)

F. Fiorillo: 33 etud a capriccií (výběr)

P. Rode: 24 capriccií (výběr)

Za školní rok probrat 6 - 10 etud podle studijního zaměření žáka.

Přednesové skladby

Z doporučené literatury uvedené na str. 6 - 12 vybírat závažnější přednesové skladby, sonáty, koncerty atd. s přihlédnutím ke zvolené specializaci budoucího studia na vysoké škole (PF, FF, popř. AMU). Učitel vybere konkrétní díla různých forem a stylových období tak, aby obsáhla a dále rozvíjela i všechny oblasti houslové techniky.

Poznámka

Zcela výjimečně nadaní žáci, kteří se připravují k talentové zkoušce na AMU, musí zvládnout studijní látku učebních osnov I. - IV. ročníku konzervatoře.

Postupové zkoušky

1. ročník

2 stupnice a akordy (dur a moll) přes 3 oktávy (v rychlejším tempu)

F. Mazas op. 36, seš. 1, od č. 18 (vyd. Mařák), 2 etudy odlišného charakteru.

Jedna rozsáhlejší přednesová skladba z paměti (popř. 1 věta z koncertu nebo sonáty).

2. ročník

1 stupnice (dur a moll) přes 3 oktávy v rytmických a smykových obměnách, akordy O. Ševčík op. 1, II. seš. č. 7, 1 stupnice v oktávách.

R. Kreutzer: 42 etud - 2 etudy odlišného charakteru, výběr do č. 13 (vyd. Mařák)

Jedna rozsáhlejší skladba z paměti.

3. ročník

Stupnice

Jedna dur a moll přes 3 oktávy, akordy O. Ševčík op. 1, III. seš. č. 7 a jedna stupnice v oktávách, terciích a sextách.

2 etudy R. Kreutzer: 42 etud od č. 13

Jedna rozsáhlejší skladba z paměti.

Závěrečná zkouška

4. ročník

Stupnice

1 dur a moll

přes 3 oktávy v rychlejším tempu ve smykových a rytmických obměnách.

Akordy:

O. Ševčík op. 1, seš. III. č. 7

Dvojhmatové stupnice v oktávách, terciích, sextách.

Etudy:

R. Kreutzer: Etudy (1 etuda z druhé části od č. 13)
a 1 etuda

P. Rode: 24 Caprices nebo

B. Campagnolli: 30 Préludes

1 věta koncertu nebo přednesová skladba závažnějšího rozsahu -
- z paměti.

Žáci, kteří se připravují k talentovým zkouškám k profesionálnímu studiu vykonají závěrečné zkoušky v rozsahu látky požadované při přijímací zkoušce na tyto školy a v termínu před jejím konáním. Studium ukončí veřejným absolventským vystoupením.

Hra na violu

Studijní materiál

Technická příprava

- O. Ševčík op. 2: Škola smyčcové techniky, seš. 1 - výběr smyků s použitím na stupnicích.
- O. Ševčík op. 8: Výměny poloh (výběr)
- O. Ševčík op. 9: Příprava ke cvičení dvojmatů (výběr)
- O. Ševčík op. 1: Škola houslové techniky, seš. 1, 2, 3 (výběr)
- H. Schradieck: Technická cvičení I. (výběr) a II. (výběr)
- A. Hykse: Technická cvičení I. - III. (výběr)
- A. Kolář: Škola hry na violu

Stupnice a akordy

Stupnice dur a moll na jedné struně v rozsahu 1 oktávy.
Stupnice a rozložené akordy začínající na C struně dur a moll v rozsahu 3 oktáv ve smykových a rytmických obměnách.
Příprava stupnic v oktávách, terciích a sextách (rozložené).

Etudy

- K. Moravec: Vybrané etudy a studie I. - III. (výběr)
- J. Dont: Etudy op. 37 a 38
- J. Ruis: Etudy II (výběr)
- R. Kreutzer: 42 etud (výběr)
- B. Campagnolli op. 37: Capriccia (výběr) op. 22

P. Rode: 24 capriccií

J. Palaschko: 24 melodických etud

Za školní rok nastuduje žák 6 - 10 etud (podle studijního zaměření žáků).

Přednesové skladby

Z doporučené literatury uvedené na str. 13 - 15 vybírat závažnější přednesové skladby, sonáty, koncerty atd. s přihlédnutím ke zvolené specializaci budoucího studia na vysoké škole (PF, FF, popř. AMU). Učitel vybere konkrétní díla různých forem a stylových období tak, aby obsáhla a dále rozvinula i všechny oblasti violové techniky.

Poznámka

Zcela výjimečně nadaní žáci, kteří se připravují k talentové zkoušce na AMU, musí zvládnout studijní látku učebních osnov I. - IV. ročníku konzervatoře.

Postupové zkoušky

1. ročník

2 stupnice a rozložené akordy dur a moll v rozsahu 3 oktáv v legatu i v detaché.

2 etudy - jedna přednesového a jedna technického charakteru např. Dont, Mazas, Kreutzer (z první poloviny), z toho 1 etuda z paměti.

Jedna rozsáhlejší skladba z paměti nebo 2 části z cyklické skladby (volná a rychlá).

2. ročník

1 stupnice a rozložený akord dur a moll v rozsahu tří oktáv. Stupnice C dur v oktávách (v rozsahu 1 - 2 oktávy).

2 etudy odlišného charakteru z toho 1 z paměti např. Mazas, Kreutzer, Campagnolli.

Jedna rozsáhlejší skladba z paměti (výběr s přihlédnutím k hudbě soudobé).

3. ročník

- 1 stupnice a rozložený akord dur a moll v rozsahu 3 oktáv,
- 1 stupnice mollová v oktávách, stupnice v sextách rozložené (v rozsahu 1 - 2 oktáv).
- 2 etudy odlišného charakteru z doporučených sbírek, z toho 1 z paměti.
- 1 rozsáhlejší skladba nebo 2 kontrastní věty z cyklické skladby z paměti.

Závěrečná zkouška

4. ročník

- 1 stupnice dur a moll v rozsahu 3 oktáv též v oktávách, sextách a terciích rozložené. Rozložený akord k hrané stupnici.
- 2 etudy z doporučených sbírek.
- 1 věta z koncertu nebo přednesová skladba závažnějšího rozsahu z paměti.

Žáci, kteří se připravují k talentovým zkouškám k profesionálnímu studiu, vykonají závěrečné zkoušky v rozsahu látky požadované při přijímací zkoušce na tyto školy a v termínu před jejím konáním. Studium ukončí veřejným absolventským vystoupením.

Hra na violoncello

Studijní úkoly

Shrnutí výsledků dřívějšího studia, doplnění učební látky a navázání na nové učivo.

Propracování smyků (funkčně s přihlédnutím na zvukovou charakteristiku): détaché, martelé, staccato, spiccato, sautillé atd. a vzájemných smykových kombinací na studijním, zvláště přednesovém materiálu.

Vést žáka k systematické intonační sebekontrolě, ke zpřesňování a rozvíjení pohybové stránky techniky levé ruky (v celém rozsahu hmatníku).

Všestranné propracování výměn poloh. Pokračování v nácviu dvojhmatů, jejich uplatnění v etudách a přednesových skladbách.

Rozvíjení výrazových stránek violoncellové hry (dynamika, vibrato, frázování) jako prostředek k osobitému projevu.

Rozvíjení hudební paměti na rozsáhlejších skladbách.

Poznávání violoncellových skladeb jednotlivých stylových období a jejich odpovídající interpretace.

Absolventy všech typů, mají-li splňovat určené požadavky, je nutné vybavit vysokou nástrojovou technikou, vyspělým hudebním citěním, tónovou kulturou, vytříbeným vkusem, spolehlivou pamětí, smyslem pro styl a schopností samostatně řešit hudebně nástrojové problémy.

Hudebnost se nejlépe vypěstuje na ansáblové hře. Tříbí smysl pro intonaci spodních tónů (opěrná linka pro komorní sdružení), ale i harmonický cit, který právě pro hru na violoncello je tak příznačný. Nejlépe je zařazovat duetta (Marcello, Breval, Klengel, Romberg, Möze, Pauer aj.).

Soustavně a cílevědomě je třeba pěstovat návyk ke hře z listu. (Návod ke hře prima vista je v textové příloze ke Škole etud K. P. Sádlo).

Studijní materiál

Stupnice a akordy:

Stupnice a rozložené akordy s obraty dur a moll v rozsahu 3 - 4 oktáv.

Dvojhmatové stupnice (3, 4, 6, 8) v rozsahu 1 - 2 oktáv.

Z doporučené literatury uvedené na str. 18 - 21 vybírat průpravná cvičení, závažnější etudy, přednesové skladby, sonáty, koncerty atd. s přihlédnutím ke zvolené specializaci budoucího studia na vysoké škole (PF, FF, popř. AMU). Učitel vybere konkrétní díla různých forem a stylových období tak, aby obsáhla a dále rozvinula i všechny oblasti violoncellové techniky.

Poznámka

Zcela výjimečně nadaní žáci, kteří se připravují k talentové zkoušce na AMU, musí zvládnout studijní látku učebních osnov I. - IV. ročníku konzervatoře.

Postupové zkoušky

1. ročník

Stupnice a rozložené kvintakordy dur a moll v rozsahu 3 oktáv (výběr).

2 etudy odlišného charakteru K. P. Sádlo: Škola etud II. díl 1 část ze suity J. S. Bacha pro sólové violoncello.

1 rozsáhlejší přednesová skladba (sonata nebo variace).

2. ročník

Stupnice v rozsahu 4 oktáv a rozložený kvintakord s obraty dur a moll (výběr).

Dvojhmátové stupnice v rozsahu 1 oktávy.

2 etudy odlišného charakteru (S. Leo op. 57)

2 části ze sólové suity J. S. Bacha (nejlépe G dur).

1. věta z koncertu.

3. ročník

Stupnice v rozsahu 4 oktáv a rozložený kvintakord s obraty dur a moll (výběr).

Dvojhmátové stupnice (3, 4, 6, 8) v rozsahu dvou oktáv.

2 etudy odlišného charakteru (J. L. Dupont: 21 etud).

2 části ze sólové suity J. S. Bacha.

1. věta z koncertu.

Závěrečná zkouška

4. ročník

Žáci, kteří se připravují k talentovým zkouškám k profesionálnímu studiu, vykonají závěrečné zkoušky v rozsahu látky požadované při přijímací zkoušce na tyto školy a v termínu před jejím konáním.

Všichni žáci ukončí studium veřejným absolventským vystoupením.

Studijní zaměření: příprava ke studiu na středních pedagogických školách, pedagogických fakultách a filosofických fakultách (hlavní předmět hudební nauka - pro žáky bez předchozí hudební průpravy.

Učební plán č. 13

P ř e d m ě t	Ročník			
	1.	2.	3.	4.
1. Hudební nauka	1,5	1,5	1,5	1,5
2. Hra na hudební nástroj (housle)	2	2	2	2
3. Elementární improvizace (doprovody k písním) hra na lehkoovladatelné nástroje, základy taktovací techniky			0,5	0,5
	3,5	3,5	4	4
Nepovinný předmět sborový zpěv	1	1	1	1

Do této zkrácené formy studia se přijímají žáci zpravidla starší 14 let, kteří se budou ucházet o přijetí ke studiu na středních pedagogických školách, pedagogických fakultách nebo filosofických fakultách a kteří neprošli předchozí hudební průpravou.

Délku studia pro jednotlivé žáky stanoví ředitel školy s využitím ustanovení 4 odst. 7 Vyhlášky MŠ ČR o lidových školách umění Sb. 1980, částka 14, 51 (individuálně podle jejich konkrétní potřeby).

Výchovně vzdělávací cíl

Hra na housle klade značné nároky na hudební, fyziologické a intelektuální dispozice hráče. Cílem tohoto studijního zaměření je umožnit nadaným starším začátečnickům intenzivní přípravu ke studiu hudební výchovy na zvolené škole. S ohledem na předpokládanou délku studia na LŠU vypracuje učitel hry na housle individuální plány jednotlivých žáků tak, aby získali nejdůležitější základní houslistické návyky (hra v 1., 3. a 5., popř. 2., a 4. poloze, hra stupnic, akordů, dvojhmatů, vibrato).

Zvládnout základy techniky pravé ruky - smyky detaché, legato, martelé, staccato (spiccato). Stále upevňovat intonační jistotu. V přednesových skladbách dbát na dynamické odstínění, frázování a pokud možno upletnit osobitý projev ve skladbách různých slohů. Naučit žáka hrát z listu jednoduché skladby. Podporovat hru z paměti. Hrát písně a doprovody k písním v různých tóninách.

Studijní úkoly

Během studia žák postupně zvládne studijní úkoly uvedené v učebních osnovách základního studia hry na housle (I. stupně). Vzhledem k věku žáků je možno postupovat rychleji a koncentrovaněji. Některé studijní úkoly lze zařazovat daleko dříve, nežli stanoví učební osnovy základního studia (I. stupně). Od žáků je nutno vyžadovat uvědomělé osvojování nových dovedností a od počátku systematicky spojovat teoretické poznatky s praxí. Je třeba důsledně dodržovat zásadu primárního vytváření sluchové i konkrétní zvukové představy a neustále vést žáka k sluchové sebekontrolé.

Průpravná cvičení volí učitel velmi promyšleně tak, aby na nich žák mohl účinně a úsporně procvičovat jednotlivé studijní úkoly.

Získané dovednosti se aplikují při hře vhodných etud a přednesových skladeb doporučených v oddíle Hudební materiál, které učitel doplňuje a obměňuje podle individuálních potřeb, studijního zaměření, schopností a zájmu žáka. Při výběru přednesových skladeb je třeba dbát, aby odpovídaly nejen technické a hudební úrovni žáka, ale aby byly též přiměřené jeho duševní a emocionální vyspělosti. Během studia se má žák naučit interpretovat skladby různých nálad, žánrů, forem a stylových období a dle možnosti se prakticky seznámit s některými dostupnými skladbami významných představitelů naší i světové hudební kultury.

Studijní úkoly, školy a etudy jsou uvedeny souhrnně. Učitel vypracuje individuální studijní plány pro každého žáka.

Studijní materiál

Školy

- O. Ševčík op. 6 Houslová škola pro začátečníky, seš. 1. - 7.
(6, 7 - výběr poloh)
op. 2 Škola smyčcové techniky, seš. I. - výběr ze smyků
op. 7 Průprava ke hře trylků, seš. 1. a 2. - výběr podle potřeby
op. 1 Škola houslové techniky seš. 1
- J. Čermák, J. Beran: Houslová škola I. - III. díl
J. Brabec: Houslová škola seš. 1. - 4.
J. Brabec: Škola poloh a výměny poloh
J. Brabec: Studium stupnic a akordů
V. Kořínek: Stupnice sešit 1. a 2.

Etudy

- V. Krůček: Škola houslových etud, seš. 1. a 2. výběr seš. 3. a 4. - výběr etud podle zvolených poloh
J. Micka: Elementární etudy I. a II. díl
F. Wohlfahrt op. 45
H. E. Kayser op. 20

Přednesové skladby

1. ročník

- J. Beran: Národní písně op. 14 I., II., III.
B. Dobrodinský: První vystoupení, Tři tanečky
Chrestomatija - sovětské sborníky lehkých přednesových skladeb
- A. Komarovský: Kukačka, Lítal holub sivý
V. Kořínek: Slovenské ľudové piesně
A. Ljadov: Deset ruských národních písní
St. Mach: Studánka op. 104
J. Micka: První setkání s mistry

2. ročník

- J. Faust: Dvě jednovětová koncertina
B. Gselhofer: Dětská sonatina
A. Janšínov: Koncertino v ruském stylu
O. Khel: Hudba našich dětí - výběr
J. Klazar: Bagatela
K. Krejčí: Koncertino G-dur
St. Mach: Snadné koncertino na motivy národních písní
A. Míšek: Sonatinka
W. A. Mozart: Menuet - Touha po jaru
A. Můži: 10 slovanských lidových písní
O. Rieding: Koncertino h-moll
K. Schejbal: Doprovody písní pro 1. a 2. ročník ZŠ

3. ročník

- M. Belakirev: Polka
L. v. Beethoven: Menuet G-dur
G. F. Händel: Largo
A. Komerovský: Koncertino A-dur
N. Kubát: 13 malých koncertních kusů op. 20 výběr
J. Mařák: Classique et moderne, seš. 7
 čeští klasické
J. Mařtalíř: Koncertino e-moll
 Menuety starých mistrů
J. Míčka: Druhé melodie mistrů
J. Mysliveček, J. V. Stamic: Dva menuety
O. Rieding: Koncertino G-dur op. 34
F. Seitz: Koncertino D-dur
B. Voldan: 80 písní
K. Schejbal: Doprovody písní pro 3. a 4. roč. ZŠ

4. ročník

- A. Corelli: Adagio-Allegro
 Sonaty - výběr
A. Dvořák: Romantické kusy č. 1
 Sonatina G-dur op. 100

- Z. Fibich: Sonatina d-moll op. 27
- L. Janáček: Romance
- L. Jansa: Koncertino D-dur op. 54
- St. Mach: Na koncertním podiu
- St. Mach: Koncertino a-moll
- B. Martinů: Sonatina
- N. Paganini: Téma s variacemi
- O. Rieding: Koncertino D-dur
- A. Vivaldi: Koncert G-dur, a-moll
- F. Schubert: Sonatiny op. 137 č. 1 a 3
- K. Schejbal: Doprovody písní pro 5., 6. a 7. ročník

Cvičení souhry a hra z listu

2. ročník

- J. Beran: České tance pro dvoje housle op. 3, seš. II + III
Houslová dueta starých mistrů
- J. Faust: Melodická cvičení pro 2 housle a klavír
- E. Suchoň: Maličká som
- J. Kř. Vaňhal: Čtyři malá dueta, 2 housle edice LŠU

3. ročník

- F. Mazas: 12 snadných duet, op. 38, seš. II
- J. Pleyel: 6 duet pro dvoje housle
- J. Snížková: Barevné stužky - dvoje housle edice LŠU
- K. Stamic: Duo pro dvoje housle - edice LŠU
- J. Kř. Vaňhal: Patero duet op. 56

4. ročník

- B. Campagnoli: 6 duet, op. 14
- L. Jansa: 6 duet pro dvoje housle op. 46
- J. V. Kalivoda: 3 houslová dueta op. 108
- K. Sodomka: Sonatina pro troje housle
- J. Kř. Vaňhal: Téma s variacemi

Postupové zkoušky

Na konci každého školního roku vykoná žák postupovou zkoušku, při které prokáže zvládnutí naplánovaných studijních úkolů.

Stupnice: 1 durová a 1 mollová stupnice, rozložené akordy
k hraným stupnicím

Etudy: 1 etuda

Přednes: 1 skladba z paměti

Hra z listu přiměřeně náročné skladby

Hra známé písně a doprovod k písni

Závěrečná zkouška

V posledním roce studia na LŠU vykoná žák závěrečnou zkoušku v rozsahu látky připravené k přijímací zkoušce ke zvolenému dalšímu studiu a v termínu před jejím konáním.

Elementární improvizace (doprovody k písním)

Vyhledávání písní z paměti podle sluchu, jejich transpozice do nejpoužívanějších tónin dětského rozsahu, doprovod dudáckou prodlevou, ostinátem, kánon, lidový dvojhlas, jednoduchý hudební doprovod a pod.

Studijní materiál

- K. Schejbal: Doprovody k písním pro 1. - 7. ročník základní školy (Skripta Pedagogické fakulty v Hradci Králové)
- K. Schejbal: Sloh, výraz, styl v hudebním díle a v lidové písni.

**Základní umělecká škola Březnice
Náměstí 2, 262 72 Březnice
IČ: 61904201, tel. 318 682 342**

Ministerstvo školství České socialistické republiky

Učební osnovy

**hry na smyčcové nástroje pro II. stupeň studia na
lidových školách umění**

Hudební obor

Vypracoval Výzkumný ústav pedagogický

Vydalo Státní pedagogické nakladatelství, n. p., Praha

VA 2,43

Tematická skupina 35

1. vydání 1986

Cena výtisku Kčs 2,50

502/22,816

Tiskem účelové tiskárny SPN

11 520

Kčs 2,50